

ПРОБЛЕМА ГУМАНІЗАЦІЇ СТОСУНКІВ ПЕДАГОГА І ВИХОВАНЦІВ У ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ В.О.СУХОМЛИНСЬКОГО

Анотація: У статті висвітлюється проблема гуманізації стосунків педагога і вихованця як одна із актуальніших. Виховання гуманізму й людяності, на думку В.О. Сухомлинського повинно стати одним із завдань діяльності школи і вчителя зокрема. Школа повинна любити дитину, тоді й вона полюбить школу. Без любові і поваги до учнів розмови про гуманність і людяність безпідставні. Аналіз педагогічної спадщини В.О.Сухомлинського засвідчує, що місія педагога, полягає в тому, щоб бути творцем дитячого щастя, лікарем і цілителем дитячих душ.

Ключові слова: гуманізація, відповідальність, школа, особистість, вчитель, позитивне ставлення, цінності, гідність.

Виховання людини, гідної вимог нового суспільства, можливе лише на засадах гуманізації відносин між партнерами навчально-виховного процесу. Гуманізація - це процес одухотворення, олюднення усіх умов життя і праці, усього змісту навчально-виховної діяльності, всіх видів і форм відношень, що складаються в освітянських закладах. Процеси гуманізації значно масштабніші, значно складніші; це процеси морально-психологічної перебудови людини, внутрішньої переорієнтації системи духовних цінностей, усвідомлення власної гідності і цінності іншої людини, формування почуттів відповідальності і причетності до минулого, сучасного і майбутнього.

Проблема гуманізації стосунків педагога і вихованця завжди була і є актуальною. Сьогодні вирішення цієї проблеми потребує особливої уваги, бо оточуюче середовище не сприяє формуванню у дітей рис гуманності. Тому саме школа має бути джерелом поповнення браку гуманізму в багатьох сім'ях та навколишньому середовищі.

Важливим аспектом педагогічної спадщини В.О.Сухомлинського є її гуманізм. Виховання гуманізму й людяності повинно стати одним із завдань діяльності школи і вчителя. Вони мають виявлятися в таких якостях і рисах особистості, як талант доброти, потреба в служінні людям - радість самовіддачі. Особливе місце має посісти почуття любові до матері і лицарське ставлення до жінки. На його думку, той, хто вміє любити матір, любитиме і батьківщину, і людство. Школа повинна любити дитину, тоді й вона полюбить школу. Без любові і поваги до учнів розмови про гуманність і людяність безпідставні.

В.О.Сухомлинський стверджує: "Гуманні стосунки на будь-якому уроці і поза ним мають утверджувати людську гідність кожного учня, здібного і нездібного, запобігати виникненню страху перед покаранням, приниженням. Якщо на уроці встановлюються такі стосунки, дитина не боїться висловлювати свою думку, яка може не збігатися з тим, як вважає більшість і навіть учитель, реалізує своє право бути мислячою особистістю" [1,38].

Гуманізм навчання і виховання В.О.Сухомлинський вбачав у особистісній орієнтації і зверненні до дитини у створенні умов, спрямованих на розвиток творчої індивідуальності кожного, у ставленні до учня як до мети, а не засобу, подоланні всіх видів відчуження, у відсутності зневаги до відмінностей, у фізіологічних і психічних можливостях школярів.

У такому ж гуманістично-моральному руслі В.О.Сухомлинський розглядає і діяльність педагога. Місія педагога, у поглядах В.О.Сухомлинського, полягає в тому, щоб бути творцем дитячого щастя, лікарем і цілителем дитячих душ. Почуття любові до дитини, великий гуманіст називає плоттю і кров'ю вихователя як сили, здатної впливати на духовний світ іншої людини, тому і констатує: "Педагог без любові до дитини - це все одно, що співець без голосу, музикант без слуху, живописець без відчуття кольору" [2, 168]. В.О.Сухомлинський пише: "Щоб знайти у кожному учневі найсильнішу його сторону, відкрити в ньому золоту жилку, всі вчителі повинні бути людьми, пристрасно закоханими в свою працю, що вміють запалити вогник такої самої любові у своїх вихованців" [3, 115].

Вчений-педагог закликає вчителів уникати озлобленості, грубості, не бути

"товстошкірими", бо це негативно відбивається на атмосфері і засобах навчання та виховання. У книзі "Серце віддаю дітям" він наголошує: "Найголовнішою рисою педагогічної культури має бути відчуття духовного світу кожної дитини, здатність приділити їй стільки уваги й духовних сил, скільки потрібно для того, щоб дитина відчула, що про неї не забувають, її горе, її образи, її страждання поділяють" [9, 166].

В.О.Сухомлинський вважав: "Забуваючи про найважливіше джерело знань - навколишній світ, природу, ми штовхаємо дітей на зубріння і цим самим отупляємо їхню думку. Те, чого вчили вчителів Ян Амос Коменський, Песталоцці, Ушинський, Дістервег. Ми забуваємо" [6, 76]. Цього не має бути. Разом із дітьми треба вчитися передавати словом найтонші відтінки предметів і явищ. "Ось у голубому небі співає жайворонок, до самого горизонту вітер хвилює безмежне пшеничне поле. У синьому серпанку далеко-далеко височіють таємничі скіфські кургани. Серед столітніх дубів у лісовій хащі дзюрчить прозорий струмок, а над ним співає свою нехитру пісню іволга. Про все це потрібно сказати точно і красиво", - вважає педагог [5, 123]. Дитина чи доросла людина, можуть десятки років жити серед чудової природи і не помічати її дивовижної краси. Тому все це їм необхідно показати так, що краса природи запам'яталася на все життя, облагороджуючи почуття і помисли.

В.О.Сухомлинський радить завжди бути поряд з дитиною, обличчям до неї, очі на рівні очей. Зосереджена увага вчителя говорить про те, що він уважно, не перебиваючи, слухає дитину, не забиває учнів власними міркуваннями та зауваженнями. Така пауза допомагає дитині розібратись у власних думках та переживаннях, і водночас відчути увагу вчителя до своїх проблем. Тоді поділена радість подвоюється, а поділене горе зменшується вдвічі. Дитина розкривається, більше розповідає про себе, та й відчувши позитивне ставлення до себе з боку вчителя, стає здатною сама просуватись у вирішенні своєї проблеми.

Слід довіряти вчителів, не заважати йому в реалізації прямих обов'язків по оцінюванню навчальних досягнень дітей. Порядний вчитель, ніколи не зловживатиме таким високим правом, оскільки від об'єктивності його реалізації залежить авторитет педагога.

І головне - гуманізуючи підходи до оцінювання, ми гуманізуємо увесь процес навчання. Так учитель сприяє вихованню учня, як особистості, чесною і принциповою людиною. Від таких людей залежить майбутнє держави й суспільства. В сприянні вихованню саме таких громадян полягає почесна місія шкільного педагога.

Література:

1. Антонець М. Гуманізм педагогічних нововведень В.О.Сухомлинського //Початкова школа. - 1997. - № 9.
2. Мухин МІ. Гуманізм педагогіки В.А.Сухомлинського. - М., 1994. - 184 с
3. Савченко О.Я. Дидактика початкової школи. - К., 1999.- 416 с.
4. Сухомлинський В.О. Вчити вчитися //Вибрані твори: В 5 т. - К.: Рад. шк., 1976. -Т. 5. -С. 426-436.
5. Сухомлинський В.О. Казки школи під голубим небом. - К., 1991. - 191 с.
6. Сухомлинський В.О. Павлівська середня школа//Вибрані твори: В 5 т. -К.: Рад. шк., 1977.- Т. 4,-С 7-390.
7. Сухомлинський В. О. Проблеми виховання всебічно розвиненої особистості. -К.: Рад.шк., 1976.-Т. 1.
8. Сухомлинський В.О. Серце віддаю дітям //Вибрані твори: В 5 т. - К.: Рад. шк., 1977. - Т. 3. - С 7-282.
9. Сухомлинський В.О. Слово про слово //Вибрані твори: В 5 т. - К.: Рад. шк., 1977. -Т. 5. - С 160-167.
10. Сухомлинський В.О. Сто порад учителів //Вибрані твори: В 5 т. - К.: Рад. шк., 1976. - Т. 2. - С. 419-654.

Микичур Т.С.

Проблема гуманизации отношений педагога и воспитанников в педагогическом наследии В. А. Сухомлинского

Аннотация: В статье освещается проблема гуманизации отношений педагога и воспитанника как одна из актуальных. Воспитание гуманизма и человечности, на Дуку В.А.

Сухомлинского должно стать одной из задач деятельности школы и учителя в частности. Школа должна любить ребенка, тогда и она полюбит школу. Без любви и уважения к ученикам разговоры о гуманность и человечность бесосновательны. Анализ педагогического наследия В. А. Сухомлинского свидетельствует, что миссия педагога состоит в том, чтобы быть творцом детского счастья, врачом и целителем детских душ.

Ключевые слова: гуманизация, ответственность, школа, личность, учитель, позитивное отношение, ценности, достоинство.

Mikichur T.S.

The problem of humanizing relations between the teacher and pupils in the pedagogical heritage of VO Sukhomlynsky

Annotation: The article deals with the problem of humanizing relations between the teacher and the pupil as one of the most important ones. Education of humanism and humanity, for the sake of VO Sukhomlinsky should become one of the tasks of the school and the teacher in particular. The school must love the child, then she will love school. Without love and respect for students, conversations about humanity and humanity are unfounded. The analysis of the pedagogical heritage of VO Sukhomlynsky testifies that the mission of the teacher is to be the creator of child's happiness, the doctor and healer of children's souls.

Key words: humanization, responsibility, school, personality, teacher, positive attitude, values, dignity.